

Projecte Lingüístic de Centre per a la Facultat d'Educació 2015 ARMIF 00015

Juliol 2018

Aconseguir que els futurs mestres finalitzin la seva formació inicial amb un bon domini de competència lingüística en les dues llengües oficials de Catalunya (català i castellà) i d'una llengua estrangera (anglès) ha estat des de fa molt de temps la principal preocupació dels professors que han participat en el projecte 2015 ARMIF 00015, l'objectiu bàsic del qual ha estat elaborar un projecte lingüístic per a la doble titulació de mestre que permetés una millora gradual de la competència lingüística en català, castellà i anglès al llarg de la carrera. El fet que estigués cenyit a la doble titulació és perquè aquest grup es considerava ideal per poder fer un millor pilotatge, ja que la intenció, si els resultats eren bons, era la d'estendre'l a tots els grups dels Graus de Mestre d'Infantil i Primària (i després als altres títols de la facultat).

Tenint en compte que la competència lingüística i comunicativa ha estat incorporada per la Universitat de Barcelona com a competència transversal en tots els seus graus, sembla obvi que el seu desenvolupament no depèn únicament dels professors de llengua, sinó que implica la quasi totalitat de les assignatures de cada titulació. Des d'un punt de vista estrictament acadèmic, les interaccions verbals i escrites constitueixen la clau del procés d'ensenyament-aprenentatge, ja que faciliten l'activitat col·laborativa, fan possible la interiorització del coneixement i són fonamentals per aconseguir un bon rendiment acadèmic. A la vida professional resulta imprescindible saber transmetre les idees, els coneixements i els sentiments de forma precisa per obtenir una més gran eficàcia. Finalment, des de la perspectiva personal, el fet de poder parlar en públic amb seguretat i expressar-se per escrit sense dificultats comporta un increment de la seguretat personal i reforça el sentiment d'autoestima. Així doncs, l'elaboració d'un "Projecte lingüístic de centre per a una millora lingüística i cultural dels futurs mestres" és una proposta que es troba plenament alineada amb els plantejaments institucionals de la UB.

El projecte és la continuació lògica del desenvolupat pel mateix equip des del 2014 al 2016: "Millora de la competència comunicativa (lingüística i cultural) dels futurs mestres" 2014 ARMIF 00017, el qual tenia com a primer objectiu el de crear instruments per mesurar la competència lingüística i cultural dels futurs mestres en català, castellà i anglès.

Un cop creats diferents tipus de proves per mesurar les habilitats lingüístiques de l'alumnat en les tres llengües esmentades, així com la competència cultural; fets els pilotatges corresponents, retocades les proves i tornades a passar en el segon curs vàrem obtenir uns resultats que podríem sintetitzar amb un nivell de llengua anglesa en expressió oral molt baix; i uns nivells en llengua catalana i castellana molt similars, amb lleugeres diferències en alguns camps i amb una mitjana que anava poc més enllà de l'aprovat. Aquest fet ens portà a la reflexió sobre si un aprovat de nota mitjana en les diferents proves en la doble titulació era la nota adient per a una persona que aspirava a ser mestre.

Tenint en compte això, durant el curs 2017-2018 s'han volgut passar el mateix tipus de proves validades en el curs anterior als grups d'Educació Infantil de Llengua Catalana, Llengua Castellana i Llengua Anglesa. S'ha intentat que el màxim nombre d'alumnes se sotmetessin a les proves, però no era una activitat obligatòria. La motivació per fer-les fou obtenir una avaluació de diagnosi, amb retroalimentació específica, que els ajudaria a planificar el seu treball en el context de les tres assignatures. Tot i així no ha estat possible obtenir respostes de tots els grups.

Pel que fa a la Llengua Anglesa, s'han passat les proves als alumnes d'Educació Primària, ja que l'assignatura de Llengua Anglesa d'Educació Infantil és al primer semestre, a diferència de la de català i castellà. En aquest cas se'ls va passar un test validat : l'Oxford Placement Test, el qual es divideix en listening i grammar. En general cal dir que la part de grammar és pitjor que la de listening., i que s'observa un nivell molt més inferior a la tarda que al matí.

Els resultats, d'un total de 261 alumnes, són els següents, segons el nivell obtingut:

Nivell del MECR obtingut	Nombre d'alumnes
A1	23
A2	57
B1	93
B2	69
C1	16
C2	3

Taula 1

Per completar la informació, cal dir que la meitat dels de C1 i C2 són Erasmus, per la qual cosa, podem dir que ens movem d'un B2 en avall, amb la gran majoria al B1 però amb una quantitat gens menyspreable d'estudiants de nivells A2 i A1, és a dir, inferior al que en teoria es demana.

Pel que fa a Llengua Catalana i Castellana, ens centrarem en la llengua escrita, ja que no fou possible realitzar les proves orals en castellà. Tenint en compte que es realitzaren dues proves (una objectiva de coneixements gramaticals i una altra d'expressió escrita), en total s'aconseguí de tenir el nombre de proves següents:

	Grups	Alumnes
Llengua catalana		
- Proves objectives	4	96
- Expressió escrita	8	188
Llengua castellana		
- Proves objectives	8	244
- Expressió escrita	7	150

Taula 2

I els resultats foren els següents:

	Percentatge de suspesos
Llengua catalana	
- Proves objectives	57,16%
- Expressió escrita	73,87%
Llengua castellana	
- Proves objectives	50%
- Expressió escrita	32,69%

Taula 3

En relació a les proves objectives, els resultats són similars pel que fa al percentatge de suspesos en les dues llengües, tot i que els resultats en castellà estan set punts per sobre dels obtinguts en llengua catalana. En canvi, les diferències en la prova d'expressió escrita són molt més grans (gairebé 40 punts per sota en llengua catalana) per la qual cosa val la pena que ens aturem en aquesta prova. Per això hem seleccionat dos grups, un de llengua catalana i un altre de llengua castellana, per veure els resultats de forma específica.

En el grup de llengua castellana, de 21 alumnes van suspendre només 7, però la nota mitjana del grup va ser de 5,85; en el grup de llengua catalana de 29 alumnes van suspendre 19 i la nota mitjana del grup va ser només de 3,65. Així doncs, si ens centrem en la llengua escrita, constatem que hi ha diferències en el grau de domini: es pot afirmar que en castellà els resultats obtinguts són preocupants, però que en català són altament preocupants.

És evident que aquestes dades ens confirmen la necessitat d'un pla d'actuació específic centrat en el disseny d'accions didàctiques, que propiciïn el desenvolupament de la competència comunicativa dels futurs mestres, per garantir la formació dels ciutadans del futur. Per aquest motiu durant aquest curs hem centrat la nostra atenció a:

1. Identificar les assignatures que al llarg dels quatre anys del grau poden contribuir al desenvolupament de la competència lingüística dels estudiants, a més de les tres específiques de llengua catalana, castellana i anglesa, que es cursen durant el primer any de carrera. D'aquesta forma és possible conformar un itinerari competencial amb diferents nivells d'acompliment.
2. Dissenyar, pilotar i analitzar els resultats d'algunes propostes d'intervenció, complementàries a les assignatures de llengua, que ajudin els estudiants a assolir els resultats d'aprenentatge esperats, tant en llengua oral com en llengua escrita.
3. Investigar sobre les assignatures impartides en anglès, que corresponen a matèries que no són de llengua, per saber fins a quin punt s'hi controla la competència lingüística i quins criteris se segueixen.

Pel que fa al primer punt vam entrevistar els coordinadors i alguns professors d'assignatures en què el pla docent tenia assignada la competència comunicativa. D'una manera molt resumida podem dir que les respostes van posar de manifest que la forma de treballar les competències transversals segueix sent un tema pendent. En general, aquests professors admetien que en l'avaluació de l'assignatura no es tenia en compte la competència lingüística dels seus alumnes, fora d'algunes excepcions. Manifestaven també una certa inseguretats per incidir en aquest tema. Es va acordar, doncs, que les assignatures que s'implicarien en el desenvolupament de la competència lingüística serien les que tinguessin una certa relació amb la llengua o un caràcter marcadament transversal. En el cas de Mestre d'Educació Infantil quedaria de la manera següent:¹

Curs	Semestre	Assignatura
Segon	1	• Didàctica de la llengua I
	2	• Didàctica de la llengua II • Pràctiques I
Tercer	1	• Didàctica de la literatura infantil i juvenil
	2	• Didàctica de les habilitats comunicatives
Quart	1	• Pràctiques II
	2	• Treball de fi de grau

Taula 4: Educació Infantil

Pel que fa al segon punt, es van mantenir reunions amb el Servei de Llengua Catalana, l'Escola d'Idiomes Moderns i l'Escola d'Estudis Hispànics, però l'experiència pilot va acabar centrant-se únicament en la llengua catalana, a causa dels dèficits constatats i tenint en compte els baixos nivells constats en les proves pilot de diagnòstic inicial.

Així, en llengua catalana, s'ha fet un seguiment individualitzat dels estudiants que en la prova de diagnòstic inicial van obtenir una nota inferior a cinc, s'han programat tallers monogràfics de llengua escrita i oral, i s'ha ofert assessorament personalitzat als alumnes per ajudar-los a millorar la seva competència lingüística.

Totes aquestes accions s'han dut a terme en un espai d'aprenentatge habilitat per a aquesta finalitat a la biblioteca de Mundet, el qual hem anomenat Espai de Llengua. Les activitats que s'hi han realitzat han estat:

1. Tallers monogràfics de llengua escrita i oral oberts a tots els alumnes. Tenien una durada de dues hores; en una es treballaven aspectes de

¹ En aquests moments s'estan elaborant les taules corresponents a Mestre d'Educació Primària i de la doble titulació de Mestre.

llengua oral i en l'altra, temes de llengua escrita. El contingut de les sessions va ser programat d'acord amb els punts febles detectats en la prova de diagnòstic inicial.

2. Tallers monogràfics de llengua oral restringits a alumnes seleccionats pels professors de l'assignatura. S'hi treballaven aspectes de fonètica i expressió oral. Els alumnes seleccionats van prendre el compromís d'assistir a totes les sessions del taller (20h). D'aquesta manera s'assegurava l'aprofitament de la formació i es podia fer un seguiment de la seva evolució.
3. Assessoraments individualitzats, que podien oferir itineraris d'aprenentatge amb materials personalitzats.
4. Elaboració de materials didàctics específics per a treballar aspectes concrets tractats en els cursos.
5. Creació d'un repositori de materials de consulta dins del Campus Virtual, de lliure accés per als alumnes que participaven en els tallers i en les sessions d'assessorament.

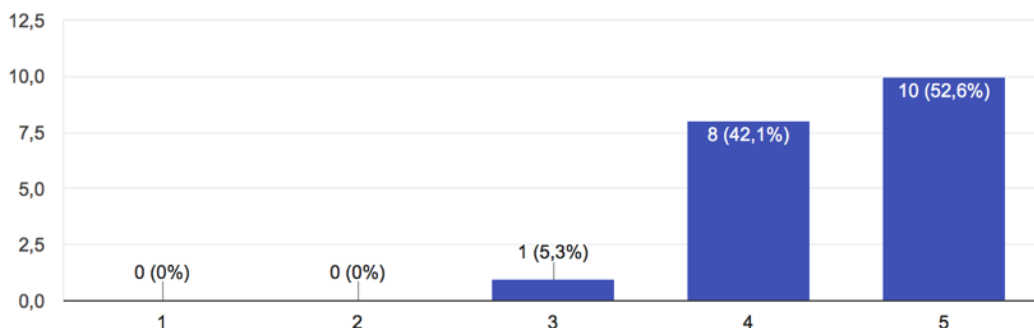
Per verificar els resultats de les iniciatives planificades a l'Espai de Llengua, s'han elaborat dos qüestionaris. Un dirigit als estudiants que han participat en els tallers per mesurar qualitativament la seva percepció de millora lingüística; un altre dirigit als docents de l'assignatura Llengua Catalana per a l'Ensenyament per valorar si aquestes accions han contribuït a l'evolució i millora dels alumnes.

Els resultats del qüestionari dels alumnes evidencien un grau de satisfacció molt alt per part dels alumnes amb la iniciativa duta a terme. Aquesta satisfacció és especialment alta en els alumnes seleccionats específicament per participar als tallers de llengua oral setmanals, com es pot veure a les gràfiques següents:

El contingut dels tallers ha estat adequat a les meves necessitats i tot allò que hem treballat té una aplicació efectiva a l'assignatura Llengua catalana per a l'ensenyament.

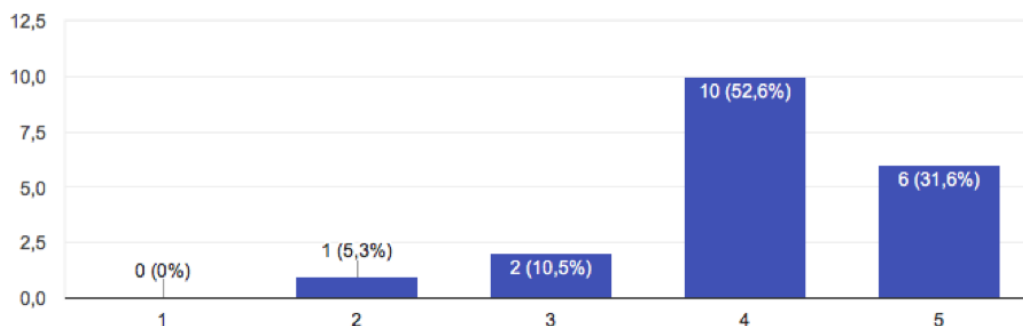

19 respostes

Els tallers de l'espai de llengua han satisfet les meves expectatives de millora en relació amb l'assignatura Llengua catalana per a l'ensenyament.

19 respostes

Un cop fetes les avaluacions de l'assignatura Llengua Catalana per a l'Ensenyament, d'acord amb els resultats ja recollits, podem constatar que s'ha produït una millora molt rellevant pel que fa a les notes dels alumnes que han participat als tallers de llengua oral. S'ha registrat una millora de 2'25 punts en la nota final respecte de la prova de diagnòstic inicial de llengua oral (sobre un total de 22 alumnes). En el cas dels tallers monogràfics oberts, s'ha registrat una millora de 2'99 punts en la nota final respecte de la prova de diagnòstic inicial de llengua escrita (sobre un total de 9 alumnes) i una millora de 1'88 en la nota de llengua oral (sobre un total de 9 alumnes).

Els resultats obtinguts en les diferents estratègies de validació de les activitats de l'Espai de Llengua Catalana acrediten l'encert de la iniciativa i són un esperó per seguir ampliant les formacions, tallers i sessions monogràfiques dutes a terme, etc. Els resultats del projecte pilot dut a terme durant aquest curs són un bon motiu per seguir teixint sinergies entre els diferents agents de la facultat encarregats de la formació dels estudiants per contribuir a la millora de les competències lingüístiques orals i escrites en català.

Pel que fa al tercer punt, es van entrevistar set professors de la doble titulació de Mestre que impartien la docència en anglès en assignatures que no eren de llengua, amb la finalitat de saber si feien tota la docència en anglès, si corregien la llengua, si es coordinaven amb altres professors que també feien la docència en anglès, si hi havia uns criteris marcats, com interactuaven amb els alumnes, en quina llengua demanaven exàmens, treballs, etc. El resultat fou que només una minoria tenia en compte la llengua, que no hi havia coordinació entre ells, que cadascú decidia en quina llengua contestava les preguntes i en quina llengua admetia els treballs o exàmens i que cadascú es creava el seu propi criteri.

Tenint en compte les proves de diagnòstic inicial realitzades, el pilotatge de l'Espai de Llengua i la indagació sobre assignatures relacionades amb la competència lingüística i sobre assignatures que es fan en anglès, el nostre equip proposa a la Facultat un projecte lingüístic de centre que contempli les accions següents:

1. **Continuar amb les accions realitzades a l'Espai de Llengua**, d'acord amb els Serveis Lingüístics de la UB, plenament implicats en el projecte, la qual cosa implica:
 - a. Integrar de manera estable l'Espai de Llengua al Projecte Lingüístic de la Facultat.
 - b. Programar la realització de tallers monogràfics de llengua catalana tancats no només de llengua oral, sinó també de llengua escrita.
 - c. Ampliar l'oferta dels tallers monogràfics oberts de llengua catalana a tots els alumnes dels graus de Mestre i diversificar l'oferta de continguts.
 - d. Obrir els tallers i els assessoraments a la resta de titulacions de la facultat.
 - e. Mantenir la coordinació i implicació del professorat de Llengua Catalana en el seguiment de l'alumnat que assisteix als cursos.
2. **Reiniciar les converses amb l'Escola d'Idiomes Moderns**, a fi d'aconseguir alguna oferta semblant a la dels Serveis Lingüístics, pel que fa a tallers o cursos d'anglès (cal dir que s'hi va parlar a inici del curs 2017-2018, però que finalment no va ser possible l'ofertament per motius econòmics i d'horaris).
3. **Oferir el tipus d'ajuda necessari per a la llengua castellana** i aconseguir la implicació d'Estudios Hispánicos.
4. **Establir a tots els grups de primer dels graus de Mestre un diagnòstic inicial paral·lel en les tres llengües** (català, castellà i anglès), a fi de poder ajudar els alumnes amb nivells baixos en la millora lingüística.
5. **Determinar des del departament d'Educació Lingüística i Literària, i de Didàctica de les Ciències Experimentals i la Matemàtica els nivells d'exigència de la competència lingüística** en català, castellà i anglès, adients al perfil del professional que s'està formant.
6. **Fixar com s'avaluarà la competència lingüística i comunicativa en les assignatures de la taula 4** (aquelles en què s'avaluarà aquesta competència perquè la tenen com a transversal en el pla docent). El departament d'Educació Lingüística i Literària hauria de vetllar per la inclusió de l'avaluació d'aquesta competència en els plans docents i pel seu compliment.
7. **Assessorar, des de la coordinació del Projecte Lingüístic, els docents de les assignatures** que han d'incidir en la millora de les competències comunicatives dels alumnes.
8. **Col·laborar amb el deganat i les caps d'estudis** a fi introduir l'avaluació de la competència transversal lingüística als plans docents.

9. **Desenvolupar un sistema de coordinació entre els docents que imparteixen matèries que no són de llengua en anglès**, un cop establerts els protocols de control de llengua i els paràmetres d'exigència lingüística,.
10. **Demandar finançament institucional** per a actuacions de foment i ús de les llengües en l'àmbit universitari.
11. **Informar l'alumnat de primer curs d'aquest projecte** en la jornada d'acollida.
12. **Informar a tots els estudiants de les accions** destinades a la millora de les seves llengües a través del SAE i del deganat.
13. **Oferir cursos al professorat** per millorar les seves llengües i la capacitat per avaluar la competència lingüística de l'alumnat (mitjançant cursos de l'ICE).
14. **Assegurar el procediment d'acreditació del nivell d'anglès (B2)**

Per al bon desenvolupament del Projecte Lingüístic, a part de la implicació de les institucions esmentades, cal **una coordinació** que vetlli per al desenvolupament de totes les accions enumerades i que en faci el seguiment.

Equip del projecte: Glòria Bordons (IP), Sílvia Buset, Rocio Cubero, Jessica Espitia, Natàlia Fullana, Vicenta González, Joan Tomàs Pujolà, Imma Román, Carles Royo, Rosa Sayós, Lúdia Usó i Esteve Valls (amb la col·laboració de Laia Feixas i Ares Llop).

Barcelona, 12 de juliol de 2018